

L'invent de l'ONU

"Un hotel, un decorat on parla gent que ningú no escolta, una convenció permanent de delegats inerts, una redundància, una cosa de la qual podríem prescindir sense cap mal per al paisatge local ni per a les coses importants. Tenim aquesta sensació, i estem tan equivocats com jo mateix quan passava indiferent per davant de l'enorme edifici."

Fa alguns anys jo passava de tant en tant, els diumenges de matí, per davant de l'edifici de les Nacions Unides, a la Primera Avinguda de la ciutat de Nova York. És una zona una mica desolada, damunt mateix de la mar i molt prop d'una central tèrmica d'altíssims fumerals. En aquella hora l'edifici era tancat i davant onejaven les cent cinquanta banderes dels països membres, de les *nacions* —ara crec que són cent vuitanta-cinc— suposadament unides dins d'aquell edifici que es va construir en terrenys regalats pel senyor Rockefeller. Semblava com ara un immens hotel glacial, d'aquells que s'omplen cada dia de gent d'empreses i de convencions més o menys inútils. Semblava una cosa completament a part de la vida real, de la trepidació, les misèries i les glòries de la ciutat de Nova York que llavors, no he sabut mai per què, insistia més que mai a dir-se la Gran Poma. Nova York era la capital del món —ara diuen que ho vol tornar a ser, però amb el pressupost reduït— i allà, lògicament, hi havia l'únic succedani de parlament universal, l'únic lloc on podien parlar Jimmy Carter, Brejnev, el papa, Fidel Castro i l'enviat del president Mao, encara en vida a la remota Pequín (Beijing per als moderns). No em va despertar cap interès especial.

Ara, quan amb molt modesta pompa s'han celebrat els cinquanta anys de l'invent, és com si els polítics, la premsa i la població en general tingueren aquella mateixa sensació de distanciament i de falta d'interès que jo tenia quan passava per la Primera Avinguda. Com si les Nacions Unides foren una cosa formal, freda i distant, lluny de les coses reals de la vida. Un hotel, un decorat on parla gent que ningú no escolta, una convenció permanent de delegats inerts, una redundància, una cosa de la qual podríem prescindir sense cap mal per al paisatge local ni per a les coses importants.

Tenim aquesta sensació, i estem tan equivocats com jo mateix quan passava indiferent per davant de l'enorme edifici. Perquè l'Organització de les Nacions Unides, la burlada i desacreditada ONU, l'ONU ineficaç, l'ONU impotent i trista, ha estat el més gran invent polític que recorda la història del planeta. No és moda dir-ho, ja me'n faig càrrec, no sembla intel·ligent ni crític ni res afirmar, que allò que va començar fa cinquanta anys a l'Òpera de San Francisco era una cosa mai no vista, i que *encara és una cosa mai no vista*. Per molt poc d'entusiasme que haja posat ningú en la celebració del mig centenari, per molt que tota la premsa de l'univers vaja repetint cada dia que l'ONU

és un fracàs, que és inútil, que és un cau de funcionaris corruptes, que és un teatre patètic. I per molt que Rússia i els Estats Units vagin tan endarrerits en el pagament de quotes —cosa prosaica— que mantenen sempre l'organització a la vora de la ruïna.

Perdem massa sovint la perspectiva de la història, pensem que les coses que ara són habituals ho han estat sempre, i que és *normal* que hi haja una Organització Mundial de la Salut que ordene les vacunes i envie missions per tot el planeta, o que arriben combois de menjar i medecines a tal o qual lloc de desastres, que soldats amb casc blau s'encarreguen de missions impossibles, que ací i allà milions de refugiats tinguen una mica de protecció, o que un organisme dit Consell de Seguretat es reunisca urgentment quan hi ha una crisi a la vista. Tot és poc, sovint es fa tard i malament, però es fa o s'intenta fer: *abans* ni es feia, ni s'intentava ni es pensava. Res: no hi havia ni FAO, ni UNESCO, ni Consell de Seguretat, ni cascos blaus, ni OMS, ni res de res. Són invents del segle XX, de la terrible, injusta i criticada segona meitat del segle XX. *Abans*, en aquest "abans" ingènument mirat com millor que el nostre "ara", mai de mai una ciutat com Sarajevo assetjada durant tres anys no havia estat protegida i alimentada (poc protegida i mal alimentada, d'acord) per una força internacional: per les Nacions Unides. Que algú imagine què li hauria passat a Sarajevo sense l'ONU. O què els hauria passat als ruandesos fugits al Zaire. Exactament això —és a dir el desastre, la destrucció i la catàstrofe *sense que ningú de fora tinguera ni dret, ni ganes, ni possibilitat de fer res*, molt o poc— és el que passava abans de l'ONU: sempre, inevitablement, implacablement. Açò no és una anàlisi, que seria molt més llarga i complexa, i molt més matisada, sinó una reflexió molt simple. És fàcil imaginar un món amb una ONU millor. És impossible imaginar un món sense ONU. Aquest és el seu triomf, la gran novetat històrica, el gran èxit i la seua raó de ser: existeix. No havia existit mai una cosa semblant (la Societat de Nacions a penes va ser un precedent), i ara existeix. Som uns miserables per no haver celebrat amb castells de focs en cada poble, danses i concerts, els cinquanta anys de la millor notícia des de l'invent de la roda i de l'art de criar animals i plantes. Ens sembla ja tan *natural* l'ONU com l'agricultura. I no és natural: és un enorme invent.

Joan F. Mira